כה: מי שמתו פרק שלישי ברכות

והרי לבו רואה את הערוה. פירש"י א"א מדפרין גמרא הכי נפשיטות מסתמא לבו רואה את הערוה לפקור ולא לבריונו שמעינה מלמידו של רש"י פסק כמ"ק דלבו רואה את הערוה מותר[ב] ומיהו מסתמא מסתמא לפקור ולא פליגי הני אמוראי אלא נעקבו רואה את הערוה כ"ע מודו לפקור: **והלכתא** נוגע עקבו אסור. וטעמא דגזרינן נוגע עקבו אטו יגע בידו: **גרף של רעי.** פי' רש"י של מקם נגוע מסתמא לפיזוזו אבל כלי ללא נגע קגון זכוכית לפסר דעריי [א]: **ובלבד** שיטיל בהן רביעית מים. אבל בגרף לפסר ללא[ד] מהני מים: ספר

והכא בטופח על מנת להטפיח איכא בינייהו: ירד למבול אם יכול לעלות כו': לימא תנא סתמא כר' אליעזר דאמר[ה] עד הנץ החמה אפי' תימא ר' יהושע ודלמא כותיקין[ו] דא"ר יוחנן ותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה: ואם לאו יתכסה במים ויקרא: והרי לבו רואה את הערוה א"ר אלעזר ואי תימא ר' אחא בר אבא בר אחא משום רבינו א[ז]במים עבורין שנו דדמו כארעא סמיכתא שלא יראה לבו ערוותו. ת"ר מים צלולין ישב בהן עד צוארו וקורא ויו"א עוכרן ברגלו ות"ק והרי לבו רואה את הערוה קסבר לבו רואה את הערוה מותר והרי עקבו רואה את הערוה קסבר עקבו רואה את הערוה מותר אתמר עקבו רואה את הערוה מותר נוגע אבי אמר אסור ורבא אמר מותר רב זביד מתני לה להא שמעתא הכי רב חיננא בריה דרב איקא מתני לה הכי נוגע דברי הכל אסור רואה אבי אמר אסור רבא אמר מותר[ז] לא נתנה תורה למלאכי השרת[ח] והלכתא נוגע אסור רואה מותר אמר רבא[ט] צואה בעששית מותר לקרות ק"ש כנגדה[י] ערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה צואה בעששית מותר לקרות ק"ש כנגדה רצואה בכסוי תליא מילתא והא מיכסיא ערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה[יא] ולא יראה בך ערות דבר אמר רחמנא והא קמיתחזיא אמר אבי[יב] צואה כל שהוא מבטלה ברוק אמר רבא[יג] וברוק עבה אמר רבא[יד] צואה בגומא מניח סנדלו עליה וקורא ק"ש בעא מר בריה דרבינא[טו] צואה דבוקה בסנדלו מאי תיקו[טז] אמר רב יהודה[יז] עכו"ם ערום אסור לקרות ק"ש כנגדו מאי אידיא עכו"ם אפילו ישראל נמי ישראל פשיטא ליה דאסור אלא עכו"ם אצטריכא ליה מהו דתימא הואיל וכתיב בהו[יח] אשר בשר חמורים בשרם אימא כחמור בעלמא הוא קמ"ל דאינהו נמי איקרו ערוה דכתיב[יט] וערות אביהם לא ראו: ולא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים: וכמה מיא רמי ואזיל אלא ה"ק לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה כלל ומי רגלים עד שיטיל לתוכן מים ויקרא ת"ר[כ] כמה יטיל לתוכן מים כל שהוא ר' זכאי אומר[כא] רביעית אמר רב נחמן מחלוקת לכסוף אבל בתחלה כל שהן ורב יוסף אמר[כב] מחלוקת לכתחלה אבל לכסוף דברי הכל רביעית אמר ליה רב יוסף לשמעיה אייתי לי רביעיתא דמיא כר' זכאי: ת"ר[כג] גרף של רעי ועביט של מי רגלים אסור לקרות ק"ש כנגדן ואף ע"פ שאין בהן כלום ומי רגלים עצמן עד שיטיל לתוכן מים וכמה יטיל לתוכן מים כל שהוא ר' זכאי אומר רביעית בין לפני המטה בין לאחר המטה רבן שמעון בן גמליאל אומר לאחר המטה קורא לפני המטה אינו קורא אבל מרחיק הוא ארבע אמות וקורא ר"ש בן אלעזר אומר אפי' בית מאה אמה לא יקרא עד שיוציאם או שיניחם תחת המטה איבעיא להו היכי קאמר[כד] אחר המטה קורא מיד לפני המטה מרחיק ארבע אמות וקורא או דלמא הכי קאמר לאחר המטה מרחיק ד' אמות וקורא לפני המטה אינו קורא כלל ת"ש דתניא ר"ש בן אלעזר אומר[כה] אחר המטה קורא מיד לפני המטה מרחיק ארבע אמות רבן שמעון בן גמליאל אומר אפי' בית מאה אמה לא יקרא עד שיוציאם או שיניחם תחת המטה בעיין אפשיטא לן מתנייתא קשיין אהדדי איפוך בתרייתא מה חזית דאפכת בתרייתא איפוך קמייתא מאן שמעת ליה דאמר[כו] כוליה בית כארבע אמות דמי ר"ש בן אלעזר היא אמר רב יוסף בעאי מיניה מרב הונא מטה פחות משלשה פשיטא לי דכלבוד דמי משלשה ארבעה חמשה ששה שבעה שמנה תשעה מהו א"ל לא ידענא עשרה ודאי לא מיבעי לי אמר אבי שפיר עבדת דלא אביעיא לך כל עשרה רשותא אחריתי היא אמר רבא הלכתא פחות משלשה כלבוד דמי עשרה רשותא אחריתי היא משלשה עד עשרה היינו דבעא מיניה רב יוסף מרב הונא ולא פשט ליה אמר רב הלכה כר"ש בן אלעזר וכן אמר באלי א"ר יעקב[כז] ברה דבת שמואל הלכה כרבי שמעון בן אלעזר ורבא אמר אין הלכה כר"ש בן אלעזר רב אחאי איעסק ליה לבריה בי רב יצחק בר שמואל בר מרתא עיילה לחופה ולא הוה מסתייעא מילתא אזל בתריה לעיוני חזא ספר תורה דמנחא אמר להו איכו השתא לא אתאי סכנתון לברי דתניא[כח] בית שיש בו ספר תורה או תפילין אסור לשמש בו את המטה עד שיוציאם או שיניחם כלי בתוך כלי אמר רבא גלימא לא שנו[כט] אלא בכלי שאינו כליין אבל בכלי שהוא כליין אפילו עשרה מאני אמר רבא גלימא אקמטרא

כטופח ע"מ להפטיר לימא סתמא כר' אליעזר. ת"ק בעי עלי מנת להטפיח ור' יוסי ממתיר: **לימא סתמא כר' אליעזר.** והלכה כמותו: **דלמא לפוקין.** קלמרה מתני' עם הגך המחה אבל כ"ע עד שלש שעות: **והרי לבו רואה את הערוה.** קס"ד כל אבר אחין דלבו לרחות את הערוה [ורואה] מותו בשעה שקורא בתורה קרינן ביה ולא ירלה בך ערות דבר[ט]: **לא נתנה תורה למלאכי השרת.** אחין להם ערוה על כרחתו יש לנו ערוה ואין אתו יכולים להשתמר מכל זה: [ז] **כל שהוא.** מעט: **ברוק.** ריוקן עליה ומכסה אותה ברוק: **בעפעים.** לעטירל"ש בלע"ז כלומר מחיתת זכוכית או קלף דק מפסיק בעפעים ויש גרלות: **ככמוי בגי מילפא.** וכסיס את לאתך[י]: **מיס הרעים.** קרומים. [יא]**מי המשרה.** **שעורים שם בפעמן והקנבוס ופס מפריחים:** וכמה מיל רמי ויוזיל. כמה יטיין לתוכם ויכטלם הלח מרוזין הס: **ומי רגלים.** מועטין והס ככלי והוא לא לקרות ק"ש בלחלם: **נפוף.** אמי רגלים ככלי חס נותן לתוכן מים בהסיל קאמר כ' זכאי רביעית: **אבל נפחלה.** שקדמו המים לפי רגלים ככלי לכסוף אבל כשמטיל מי רגלים ככלי לכסוף לחשון שעפל לתוך המים מתבטל ואע"פ שהס רבים והולכין [יב]ככר בטלו: **לייתי לי רביעתא.** לפי בחמלה: **גרף ועביט.** שניהס כלי חרס הס חלת של רעי קרוי גרף ושל מי רגלים קרוי עביט: **אסור לקרות ק"ש כנגדם.** הואיל ומיוחדין לכך ואע"פ שאין בתוכן כלום: **ומי רגלים עלמן.** ככלי שאינו מיוחד להס: **בין לפני המטה.** אחין המטה מפסקת בינו לביניהס: **בין לאחר המטה.** שהמטה מפסקת ביניהס לסטר: **או שיניחם תחת המטה גרסינן.** ולא גרסינן כלי בתוך כלי: **תחת המטה.** כלומר היו טמונים בחרלן: **היכי קאמר.** דבר"ג: **בעיין שיניחם לן.** שאלתו נתפרכה לה בחלוק שבין לפני המטה ולאחר המטה: **מתניתא מיהו דתניא רבן שמעון בן גמליאל אומר.** שהוא שלטלפה שיטתו: **מאן שמעת ליה וכו'.** [יג]לא ידעתי היכן היא: **פשיטא לי.** בחניתן תחת המטה ורגליה קלרים אחין היחנה ולקרקע שלחה טופחים כלבוד דמי והרי הן כטמונים: **עשרה ודאי.** לא שאלתי ממנו דנרלה בלבו אינה מחחת מאחר שיש הפסק כל כך אין זה כסוי: **עייליה לחופה ולא הוה מסתייעא מילתא.** לניסואין שלא היה יכול לבעול: **סכנתן לברי.** כשעטו שכנתה את בני למות בעוכש העון: **אפילו עשרה מאני.** וכולן כליין כאחד אמנת דמי: מקמטרא

מסורת הש"ס

ג) [נעיל ט:], ב) נעיל דף ט: [נקמן טו., ג) יומא ל. קדושין נד. [מעילה יז:], ד) [שבת קט. ע"ש], ה) [ניר נ.], ו) תוספתא פ"ג ה"ח, ז) [פירושין מכ:], ח) [ע' פירש"י לעיל עו. ד"ה כיהם], ט) [לנרים כנ.], י) [לנרים כנ.], ב) [ויניר זה ולהנור הקדוש] איין לעיל במשנה כב:].

תורה אור השלם

1. כִּי יִהְיֶה אֲלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ:
דברים כג טו
2. וְהַעֲגֻבָּה עַל פַּלְגַּשְׁתּוֹ אֲשֶׁר בְּשֹׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְחִרְמַת סוּסִים זִרְקָתָם:
יחזקאל כג כ
3. וַיִּקַּח שָׁם וַיֶּחֱפֹּר אֹתָהּ הַשְּׁמֻלָּה וַיְשִׁימֶהָ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵנִית וַיְכַסּוּ אֵת עֶרְוַת אֲבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ:
בראשית ט כג

הגהות הב"ח

(ג) גמ' סיפ קאמר רשב"ג אחר המעה: (כ) רש"י ד"ה כל שהוא ד"ה כנוף ג"ל אחר ד"ה נכסף:

הגהות הגר"א

[א] בתוס' ד"ה גרף נמחק כ' ונקחו' שהפסק (ד"ה גרף ד"ה בלבד הוא דסור אחר וכ"ה בדפוסי וכ"מ בתוכ"מ ותע"ש):

מוסף תוספות

א בתוס' ר"ש כתב. פי' ר"ח. ב בתוס' ר"ש כתב, מדסבר ת"ק ד"א דלבו רואה את הערוה מותר דהוי כרבים לגבי יחיד. ג בתוס' ר"ש כתב, ולא ידענא אי אמר הכי בעבים של ענן ושל זכוכית. ד בתוס' ר"ש כתב, ומסחבר דלא מהני בהו הטלת מים (בתוס' ר"ש שני הדבורים הם דבור אחר).

לעזי רש"י

לנטירל"א. פנס.

מוסף רש"י

ותיקין. מנשים ענים ומתכנין מנאה (לעיל ס.) לו: המקדימין למקום ומתאחרים לצאת דבר מזמנו ומצותו (קהלת ב:). **עבורים עורגם.** כל אדן ישראל, מתפרנס ומאכיל כלבוד. ומאי (שבת קו.), כלבוד. לשון לגוד כמו פניך, דבר קלר שהוסיפו עליו והמירוהו (עירובין ד:) וכנ"ל פרש"י ז"ל.

רב נסים גאון

ליטא הנן סתמא כר' אליעזר דאמר עד הנץ החמה. (דאמר) [פיקר] מחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע בפירקא קמא (דף ה) דהא מסכחא: מאן שמעת ליה דאמר כל הבית כולו כדי אמות דמי ר' שמעון בן אלעזר. עיקר דבריו של ר' שמעון בן אלעזר בתוספתא דעירובין (פ"ב) דכמרא בפרק עושין סטין (דף כב.) אמר רבי שמעון בן אלעזר כל אויר שתשמישו לדירה כגון דיר וסהר ומוקצה וחצר אפילו בית ה' כדרין אפילו בית ה' כדרין מותר שמעינן מיהא דר' שמעון היה מתיר לטלטל כל כי האי שיעור' ספני שתשמישו לדירה וכולו כד' אמות דמי ליה: אמר רב יוסף בעו מיניה מרב הונא פחות מג' כלבוד דמי. עיקרא דהא מילתא דכל פחות מג' כלבוד דמי שנוי בפשנה ובהרבה מקומות ונם בתוספתא ואנו מזכירים מה שנמצא בירושלמי בפסכת כלאים בפרק קרחה הכרם (משנה ד) שניט מחיצה הקנים אם אין בין קנה לקנה ג' טפחים כדי שיכנס הנדי הרי זה כמחיצה ובתוספתא נמי דכוותה בפרק קמא דעירובין (דף מה:) מקיפין ג' חבלים כו' מקיפין בקנים וכלבד שלא יהא בין קנה לחברו ג' טפחים ובגמרא דהאי פירקא (שם דף מג.) תא שמע ג' מדות במחיצה כו' והיא שניה בתוספתא כלאים (פרק ד) בבמחני' (סוכה פרק א דף מג.) המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם נבוהות מן הארץ ג' טפחים פסולה משום דנפקא לה מתורת לבוד והא דאמרינן הכא עשרה רשותא אחריתי היא איתיה לעיקרא בפירקא קמא דשבת (דף ג.) בברייתא דתנו רבנן ד' רשויות לשכת כר' [וכן בסוכה דף ה ע"ש]:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אבל בר כבר בבלו. עי' ע"ג דף עב ע"ב תוס' ד"ה כי לחת: רש"י ד"ה מאן שמעת ליה כר' לא ידעית כו'. וכן כרש"י שבת נח: ד"ה למיד. ח. ד"ה הניחתן. מע: ד"ה לא זז. קו: ד"ה העפיין. קלח: ד"ה נתמם וד"ה זה הקן. ערובין מ: ד"ה דבר לחת. פסחים לד: ד"ה חנה [ע"ש]. ד"ה אחלן. קנו: נרסינן ד"ה נלוח. יומא יט. ד"ה שער הלקח. שב: ד"ה לח ס"ד: פס. ד"ה ולו הפדר. סוטה מ: ד"ה שלא הטמיר. כח. ד"ה שיחת. כט. ד"ה כשכיל. מג. ד"ה שיה. נא: ד"ה שפעה. ביצה עו: ד"ה ופירותיהם. סה: ד"ה נלף. תענית קוף ד"ה ד"ה שמעתי. מגילה יד. ד"ה נטלה. סוטה לו: ד"ה חלת זה. מנ. ד"ה דו הסמה. קדושין נ. ד"ה לח זו. ב"ק ה: ד"ה ולמיד. ו: ד"ה לא ת"ש. ד"ה ולמלך. סנהדרין יד. ד"ה מומחקת. מה: ד"ה ולמלך. ע: ד"ה בפת. שבועות לו. ד"ה לח ת"ש. ומפיס כב. ד"ה ומא חנא. ע: ד"ה לב' יומים. מנחות קה: ד"ה שתעינן. חולין [מו: ד"ה נלרה] נ: ד"ה תקנומחא. עב. ד"ה נר ומלא. עה: ד"ה ומיר. קנו: ד"ה ומא נחלב. קלח. ד"ה תפשה. ערכין י. ד"ה ולא חוסיפון. ת: ד"ה חלת. יג. ד"ה מתפשה. תמורה עו: ד"ה כיוצא. מח: ד"ה נעכר נמי:

רבינו חננאל

והרי לבו רואה את הערוה. ומקשינן אמתניתין וכי מחכמה בפים מאי הוה, והרי לבו רואה את הערוה, ופרקינן בעכורין שנו, נמצאת משנתינו כיש אומרים עוכרן ברגליו, הלכך הלכתא כוותיה שאם אינן עכורין אינו רשאי לקרות, אלא יעכר המים ברגליו, ואינו דומה לבו לעקבו, אלא לבו רואה את הערוה אפור, אבל עקבו אפשרא הלכתא עקבו נוגע את הערוה אסור לקרות ק"ש, עקבו רואה מותר. בעא מר בריה דרבינא צואה דבוקה בסנדלו מאי, תיקו. אולינן בה לחומרא דכל תיקו דאיסורא לחומרא. קס"ל דאינהו נמי איקרו ערוה דכתיב ערות אביהם לא ראו, והיינו בערותו נראית. א"ל רב יוסף לשמעיה אייתי לי רביעיתא דמיא כר' זכאי. וקיי"ל דבין בתחלה בין בסוף רביעית מים כדבי זכאי, דבי יוסף דהוא בתראי עבד עובדא כוותיה. מאן שמעת ליה דאמר כוליה בית כדי אמות דמי רשב"א. דהיינו רשב"א דמ' עושין ספין דתניא התם כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר כל היקף שתשמישה לדירה כגון הדיר והסהר והמוקצה וחצר אפילו כת חמשה וכת עשרה כולן כדי אמות דמי, ואיכא מאן דאמר אפילו כת חמשה וכת עשרה כולן כדי אמות דמי, ואנן קיימא לן כאחרון אחרון, דמסתמא כולהו בתראי נינהו, ואפילו הכי לא ידענא. שבעה שמונה תשעה מהו, א"ל לא ידענא. פירוש, למטה משלשה שפחים דברי הכל קרוא דהא מכוסין הן, דכל פחות משלשה כלבוד דמי, למעלה מעשרה דברי הכל אסור לקרות כגגדו, דמסה זו רשות אחריתי ובפני עצמה, ונמצא דהוא והם במחנה אחת, והתורה אמרה והיה מחניך קדוש וליכא, משלשה עד עשרה אינהו ולא אישתיט, וכבי האי גוונא לחומרא עבדינן ואפור. ורבא אמר אין הלכה כר"ש בן אלעזר. קיי"ל כרבא דהוא בתראה. ובית שיש בו ספר תורה. או תפלין אפור לשמש סטוח כאותו בית עד שיוציאם, ואם אי אפשר לו להוציאם אסור עד שיניחם כלי בתוך כלי שאינו כליין. ואם אי אפשר לו לא זה ולא זה עושה לו מחיצה עשרה טפחים והני מילי דלית ליה בית אחר. אמר רבא גלימא אקמטרא כבלי בתוך כלי דמי. פירוש, באקמטרי שהוא עשוי לצורך הספר והוא כליין והוא גופיה קדוש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com